

Egy tartalmas életútra visszatekinteni gyönyörű dolog

– beszélgetés dr. Oláh Éva professzor asszonnyal –

„Negyvenöt év a gyermekgyógyászat, negyven év a genetika szolgálatában” címmel rendeztek tudományos ülést 2013. december 14-én a Debreceni Akadémiai Bizottság székházában. A rendezvényen dr. Oláh Éva gyermekgyógyászt, professor emeritust, a Debreceni Egyetem Citogenetikai Laborjának alapítóját, a Gyermekklínika korábbi (1992–2007) igazgatóját köszöntötték, aki december 17-én töltötte be hetvenedik életévét.

EÉ: – Professzor Asszony! Az ülés kezdetén számos, a tudományos életben szintén ismert kollégája köszöntötte Önt. Nagyon sok tisztelője van. Majd Ön tartotta az első előadást „Életem, pályám” címmel. Kérem, avasson be bennünket, milyen ez az élet, milyen ez a pálya?

– Hetven év hosszú idő, de gyorsan elrepült. A negyvenöt év, amit a Debreceni Gyermekklínikán töltöttem, tartalmas, munkával teli időszak volt, örömmel, és persze néha kudarcokkal. Mondhatom, hogy a második otthonom volt. Az életem meghatározói emellett a családi háttér, a tanítóim, a professzoraim, az elődeim a Gyermekklínikán, a munkatársaim, akik segítettek abban, hogy helyt állhassak a munkában. Jó érzés visszagondolni a közös évekre. A decemberi ünnepi alkalmon – rokonok és barátok mel-

lett – az ország gyermekgyógyász és genetikus professzorai tiszteltek meg jelenlétükkel, akikkel együtt dolgoztunk a gyermekellátásért, a gyermekgyógyászat és a hazai genetika jövőjéért.

EÉ: – Amikor genetikával kezdett foglalkozni, még igencsak gyerekcipőben járt ez a tudományág. Miért éppen a gyermekgyógyászatot és a genetikát választotta élethivatásul?

– Korán eldöntöttem, hogy gyermekgyógyász leszek. Friss diplomával a kezemben, 1968-ban a Gyermekklínikára kerültem. 1972-ben szakvizsgáztam csecsemő- és gyermekgyógyászatból, s ezt köve-

tően Kövér Béla professzor irányította a figyelmemet a genetika felé. Felismerte, hogy a gyermekkori betegségek jelentős része genetikai eredetű, és számos közülük kromoszóma-rendellenességre vezethető vissza. Szegeden töltött tanulmányutam során Fleischmann Tamás belgyógyász laboratóriumában sajátítottam el a kromoszóma-vizsgálat alapjait. Tanácsaival sokat segített a kezdeti lépéseknél, de valójában önerőből kellett ezt a szakterületet a Gyermekklínikán felépítenem. 1973-ban létrehoztam a citogenetikai laboratóriumot, ahol kezdetben egymagam dolgoztam egy kölcsönkapt mikroszkóppal. Szakmai előrehaladásom szempontjából meghatározók voltak külföldi (dániai, egyesült államokbeli) tanulmányútjaim. Azóta óriási fejlődött a genetika tudománya, az új molekuláris genetikai módszerek lehetővé tették az ember teljes génállományának megismerését. Magunk mindig igyekeztünk lépést tartani e rohamos fejlődéssel: az eltelt négy évtized alatt szakmailag felkészült munkatársakból álló csoportot, s jól felszerelt laboratóriumot hoztunk létre, amely Regionális Laboratóriumként, majd 2007–2013 között Klinikai Genetikai Központként biztosította Kelet-Magyarország betegeinek genetikai ellátását. Öröm számomra, hogy egy jól felkészült munkacsoportot hagyhatok magam mögött a Debreceni Egyetemen.

EE: – Az előbb említett munkacsoport legfőbb feladatának tekinti a rendellenességgel született gyermekek diagnosztikai vizsgálatát, a genetikai háttér tisztázását, a tanácsadást, a megelőzést. A másik vizsgált betegségcsoport a rosszindulatú betegségek, elsősorban a leukémiák és lymphomák genetikai jellemzőinek tanulmányozása. Milyen százalékarányban fordulnak elő ezek a betegségek, mennyire gyógyíthatók, és ebben az esetben lehet-e megelőzésről beszélni?

– A veleszületett rendellenességek gyakorisága 78-80%. A korszerű genetikai vizsgálatok segítségével ma már többségükben tisztázható a diagnózis, s az érintett családokban újabb terhesség esetén megelőzhető beteg gyermek ismételt születése. A gyermekkor rosszindulatú megbetegedések abszolút száma nem nagy, de a második leggyakoribb gyermekkor halálokat képviselik a balesetek után. Legsűrűbben a leukémiák és a központi idegrendszer daganatai fordulnak elő, majd a lymphomák és a csont- és lágyszövetdaganatok következnek. Gyógyulási arányuk egyre jobb. A megelőzésben a gondos gyermekgyógyászati vizsgálatnak fontos szerepe van, a szűrővizsgálatok gyermekkorban nem járnak sikerrel.

EE: – A negyvenöt év alatt a klinikai gyakorlatból a tudományos fokozatokat megszerezve és a ranglétra minden lépcsőfokát végigjárva most professor emeritussá neveztek ki. A kitartó és szorgalmas munka mellett milyen személyiségjegyek szükségeltettek ezekhez?

– A legfontosabb az, hogy az ember szeresse a munkáját. Szerencsésnek érzem magam, mert egész életemben azt csinálhattam, amit szeretek. Mindig gyerekgyógyász akartam lenni, mert úgy éreztem, ebben a hivatásban egyesül a gyermekszerepet és a segíteni akarás. Ez a munka nekem mindennapi örömet jelentett és jelent ma is. Élvezem a tudományos munkát, de a betegekkel való napi kapcsolat, a gyógyítás öröme mindennél többet ad nekem. Nem a pozíció volt a célom, hanem az eredményes munka. Örömmel, becsülettel végeztem, és megpróbáltam azt összeegyeztetni a család életével, megosztani a férjemmel, a fiammal, az unokáimmal.

EE: – Professzor Asszony! Ön aktív részese a hazai és nemzetközi gyermekgyógyászati közéletnek, tudományos társaságok tagja, vezetőségi tagja, példaként csak néhányat említve ezek közül: a Magyar Gyermekgyógyász Társaság, majd a Magyar Humán-genetikai Társaság elnöke volt, az MTA Doktorai Köztisztületének tagja, a Szakmai Kollegium Klinikai Genetikai Tagozatának el-

nöke és évtizedeken át képviselte a magyar gyermekorvosokat az európai és a világ gyermekgyógyászati vezető testületeiben. Melyik pozíció ad Önnek legtöbb elfoglaltságot, melyikre a legbüszkébb?

– A Gyermekklinika igazgatójaként a célom az volt, hogy kapcsolatot építsek ki a hazai és külföldi vezető gyermekgyógyászokkal, ismertté tegyem a Debreceni Gyermekklinikát. Tizenöt éves igazgatói periódusom alatt, majd 2007-től a Klinikai Genetikai Központ szakmai igazgatójaként számos kihívást jelentő feladatot sikerült megvalósítanom: kibővítettük a Gyermekklinika épületét, felújítottuk a Genetikai Laboratóriumot, s nagy álmom teljesült azzal, hogy egy öko-menikus kápolnát is kialakítottunk. A Gyermekgyógyász Társaság, majd a Humán-genetikai Társaság elnökeként megismertem az ország távoli részein dolgozó kollégákat, ami segítette a közös munkát. Az EU gyermekgyógyász szervezetében több mint tíz éven át képviseltem a magyar gyermekorvosokat, majd 2003-tól négy éven át az európai országok vezető gyermekgyógyász testületének (European Pediatric Association) alelnökéeként, 2007-től a gyermekgyógyász világszervezet (International Pediatric Association) európai régiót képviselő vezetőségi tagjaként dolgoztam. Kitekinthettem a gyermekellátás nemzetközi helyzetére, tájékozódtam a legsürgetőbb feladatokról, és sikerült megismertetnem a hazai gyermekgyógyászat eredményeit a nemzetközi fórumokon.

EE: – A sok hazai és nemzetközi megbíztatás és elismerés mellett az elmúlt év végén Ön nyerte tudomány kategóriában a Hajdú-Bihar Megyei Területi Prima Díjat. Ugyanakkor oktatómunkáját a hallgatók négy alkalommal jutalmazták „Az év oktatója” címmel. Mit jelentenek Önnek ezek az elismerések?

– A Prima Díj meglepetés volt, Debrecen polgárai, vállalkozói ezzel tisztelték meg a születésnapomra. Számos kitüntetésem közül a hallgatók által odaitélt „Év oktatója” cím a legkedvesebb számomra. Munkám során a hangsúlyt a szakmailag magas színvonalú betegellátásra helyeztem, hiszen oktatni és tudományos munkát végezni e nélkül nem lehet. Különösen kedvelt feladatom azonban mindig az oktatás volt, élveztem a közös munkát, a betegség melletti megbeszéléseket. Ezt érezték és értékelték a hallgatók.

EE: – Mostanság is egy orvostanhallgatóknak és szakorvosjelölteknek szánt tankönyv írásán dolgozott. Köztudott, hogy Ön e te-

kintetben is igen tevékeny, termékeny. Eddig négy könyve, mintegy 160 tudományos közleménye jelent meg, és a négyszázat is meghaladja a hazai és nemzetközi fórumokon tartott előadásainak száma. Van-e egyáltalán szabadideje, és ilyenkor mivel foglalkozik szívesen?

– Nemrég adtam át a kiadónak a genetikai legfontosabb kérdéseit és legújabb eredményeit összefoglaló „Új klinikai genetikai” című tankönyv kéziratát, remélem, szeptemberben már kezükbe vehetik a hallgatók. A korábban szerkesztett Gyermekgyógyászati kézikönyvet ma már évek óta használják az orvosok és a hallgatók. 2010-ben elvállaltam a Debreceni Egyetem Professzori Klub elnöki tisztségét, melynek ma már több mint kétszáz tagja van. Havonta tartunk nagy érdeklődéssel kísért kulturális és tudományos tárgyú összejöveteleket a Kenézy-villában. A különböző karon dolgozó professzorokat összefogó klub tükrözi az Universitas szemléletét. Összességében mégis az jelenti számomra a legnagyobb örömet, ha tanítványaim érnek el sikereket. Büszke vagyok rájuk, ahogy férjem, valamint két sikeres fiam és unokáim eredményeire is. Bizom abban, hogy az elkövetkező években is hasznosan tudok hozzájárulni a Gyermekklinika, az egyetem, a hazai gyermekgyógyászat és genetikai fejlődéséhez és családom boldogulásához.

Szegedi Magdolna